

БАЗОВІ ФУНКЦІЇ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Полежай А. І.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – д-р філол. наук, професор Швачко С. О.

Перекладознавство — це досить молода наука про міжмовний і внутрішньомовний переклад із властивими йому атрибутами [5, 5]. У сучасному інформативному світі переклад грає надзвичайно важливу роль, адже виконує величезну кількість функцій. Недарма відомий український перекладач та мовознавець В. Д. Радчук вважає переклад «могутнім знаряддям» та «неймовірно різнобарвною цариною» і зазначає, що кількість завдань перекладу має домінанти та є мінливою, тому що кожна нація визначає свої наголоси в множині функцій перекладу» [1, 21].

Фахівці у галузі перекладознавства визначають функції перекладу набагато ширшими від функцій оригінального твору [2, 161]. Задля визначення функцій перекладу необхідно провести дослідження, використовуючи велику кількість матеріалу як жанрового, так і галузевого. Розкриття такого типу робіт має величезне значення для майбутніх перекладачів. Автор визначає 50 функцій, які виконує переклад: саме комунікативна функція виступає першою, після неї виділяють наступні функції: пізнавальну, ознайомчу та евристичну, а також виховну, культурно-політичну та суспільно-історичну.

У сучасному глобалізованому світі дуже важливо обмінюватися інформацією, тому саме переклад виступає засобом комунікації, завдяки якому відбувається діалог між різними народами та обмін їхнім надбанням. Завдяки перекладу збагачується суспільство, адже має

місто обмін знаннями, а перекладач залишає все корисне, затримуючи те, що може зруйнувати характер нації. Його завдання досить складне — збагатити власну мову та літературу, але не допустити її зникнення.

Проаналізувавши велику кількість робіт, присвячених цій темі, можна виділити загальні для всіх перекладів функції: пізнавальна — переклади виступають потужним джерелом поширення та передачі інформації; культурна — полягає у розвитку культури суспільства, її взаємозбагаченні; регулятивна — упорядковує та регулює інформацію між адресатом і адресантом у різних аспектах; освітня — завдяки перекладу ми розвиваємо себе як особистість; виховна — сприяє формуванню свідомості людства.

Різні функції можуть виконуватися перекладом, залежно від того, яку інформації несе переклад та від сфери і тематики застосування. Універсальним є те, що думка завжди шукає своє мовне вираження і кожній мові характерний особливий спосіб вираження думки [4, 7]. Якщо говорити про переклад документації, то існують різні функції документа, які «властиві певному підвиду документа». Виконуючи переклад історичних текстів, перекладач відтворює функцію історичного джерела. Коли мова йдеться про інформацію, яка стосується органів державної влади, то тоді має місце політична функція. Переклад творів релігійного змісту переказує нам різні ідеї та інтереси, відношення до оточуючої дійсності, тому у такому випадку виконується ідеологічна функція. При перекладі таких видів тексту перекладач часто натрапляє на реалії, безіквевалентну лексику [3, 100]. Всі вищенаведені функції ми вважаємо спеціальними, які мають на меті надання інформації для певної сфери діяльності.

Сучасне мовознавство вивчає безліч складних проблем, серед яких великий інтерес представляє вивчення лінгвістичних аспектів міжмовної мовленнєвої діяльності, тобто перекладу. Досі не має чіткої класифікації його функцій, можна виділити тільки найголовніші. Потім виділяють спеціальні, залежно від сфери застосування перекладу та тематики. Варто зазначити, що перекладач у процесі перекладу виконує досить складну роботу, адже він має не тільки відтворити текст оригіналу, а також донести до читача тільки корисну інформацію.

1. Радчук В. Д. Функції перекладу / В. Д. Радчук // Григорій Кочур у контексті української культури другої половини ХХ віку : матеріали Всеукр. наук. конф., м.Львів, 14-15жовтня 2005р. – Л. : Видавництво ЛНУ ім.І. Франка, 2007. – 296 с. – С. 123-138.
2. Чередниченко О. І. Функції перекладу в сучасному світі / О. І. Чередниченко. Про мову і переклад. – К. : Либідь, 2007. – С. 161–170.
3. Кобякова І. К. Проблеми перекладу мовних реалій / І. К. Кобякова, А. Гавриленко // Актуальні проблеми сучасної філології: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27-28 квітня 2011 р.). – Тернопіль, 2011. – С. 100-103.
4. Кобякова И. К. Введение в сравнительную типологию номинативных и коммуникативных единиц английского, русского и украинского языков: учеб. пос. / И. К. Кобякова, С. А. Швачко. – Сумы: СумГУ, 2017. – 199 с.
5. Швачко С. О. Об'єкти перекладознавства: монографія / С. О. Швачко, І. К. Кобякова, Т. О. Анохіна. – Суми: СумДУ, 2019. – 222 с.

Полежай, А. І. Базові функції перекладознавства [Текст] / А. І. Полежай: наук. кер.: С.О. Швачко // Перекладацькі інновації: матеріали X Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 20 - 21 березня 2020 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2020. – С. 202 - 204.